

Péntekhy János, a lebukott zsaru

Azon a ködös novemberi hajnalon hajnal három után esett be a Gólya ABC vezetője a bejáratú ajtón. Egy robosztus őrmester próbálta az útját állni, de Mák úr határozott fellépésével rendre intette.

– Kivernek az ágyamból a betörés miatt és maga még itt szórakozik velem! – ripakodott rá, fekete esernyőjét megemelve a posztoló rendőrré. – Hol a felettese?

– Péntekhy János főtörzsőrmester odabent várja. – habogott zavartan a rendőr. – A nyomrögzítés már megtörtént, csak a kutyásokra várunk, mert talán van nyom, amin

elindulhatunk.

*

Amikor benyitottam, meglepődtem, milyen rendben álltak az áruk a polcokon. A hűtőpult előtti részen egy középkorú, pocakos férfit láttam sötét velúr bőrkabátban. Az irodából behozott karosszékben ült és óriásrúdit majsolt. Körülötte csak néhány csomag volt lerámolva, amiből arra következtettem, hogy nem csináltak nagy rumlit a betörők.

– Jöjjön csak beljebb, pancserkám! – kezdte gúnyosan a nyomozó. – Ahhoz képest, hogy egy fertályórája telefonáltunk, nem csipdeste magát.

– Bocsánat, kérem. – válaszoltam tisztelettudóan. – Az autóm szervizben van, az éjszakai taxim meg csigalassú volt.

– Kánya bánja! – mondta emelkedett hangon a nyomozó és nagyot kacagott. A kihallgatásom az irodában történt. Utána meghallgattam kioktatását az elavult riasztónkról és legnaivabb ballépésünkről: a tegnapi bevételt a pénztárgép tárolólemeze alá tettük. Ezt a rejtékhelyet minden amatőr rabló ismeri már, így a készpénzkár meghaladta a százezret. A polcok átvizsgálásánál whisky, parfüm és csokoládé hiányzott. Kissé furcsa volt, de a nyomozó a teljes leltárhány összeállításakor magamra hagyott, annyira megbízott bennem. Néha valamilyen ürüggyel visszatért és megjegyezte:

– Keményen fogjon a ceruzája, a biztosító úgyis fizet és a tetű bűnözőkön behajítja majd a kárt.
– Később a jegyzőkönyv aláírásakor feltűnt; az előtér polcán elhelyezett nagy barna táskája tömve volt.

*

A bolti betöréseknél az volt a legrejtélyesebb, hogy lebukás után a „retkek” nem akarták beismerni a tényleges kárt, amit okoztak. Több volt a hiány, mint az elvitt szajré. Mindig kétfajta áru „lebegett” a hiány képzeletbeli leltárában: csokoládé és finom, márkás parfüm. Tűnt el ugyan más áru is, de ha Péntekhy Jancsi volt a kiküldött kopó, ez a két árucikk mindig „sántított”. A Domokos utcai kisbolt feltörése után a forrónyomosok másfél órn belül bezsuppolták a tettest. Az általa elvitt szajré közel sem egyezett a boltos által összeírt kárral. Kocsiba ültettük az üzlet tulajdonosát. Félórás kocsikázás közben keresztkérdések alatt tartottuk; majd felajánlottuk neki, mentesül minden jogi felelősség alól, ha elénekli fülünkbe az igazat... Csakis az igazat...! Bevallotta, ráharapott Péntekhy főtörzs ötletére és a bűn útjára lépett.

Janit egy hónapig irodai munkára osztottuk, közben várható kitüntetéséről indítottunk el sugdolódzást a büfében, hogy ne fogjon gyanút. Az első novemberi betörés nyomozói feladatát neki szántuk. Körülbelül három és fél órát vártunk azon a hajnalon, a Morgó temető előtti parkírozóban. Negyed hat után pár perccel érkezett meg kocsijához, tele táskával.

– Rendvédelmi ellenőrzés! – mondtam előírászerűen higgadtan, és riadt arcába néztem.

– Tudtam, egyszer úgyis lebukok. – válaszolt fitymáló hangon. Átvizsgált táskája tele volt parfümmel és csokoládéval.

Bevittük, de ezután már nagyon nehéz volt beismerő vallomást kicsikarni belőle. Egy nyomozó immunis a rendőriskolán tanult technikákkal szemben. A megtörési mechanizmusokat nem sikerült vele szemben érvényesíteni. Végül elfogadott egy kompromisszumos ajánlatot. Leszerelik, és átmegy a Katona utcai művelődési házba népművelőnek, ott nem tudják meg gennyes ügyét.

Gerinctelen múltjába egy „erkölcsi” protézist építenek be: nem fogják a média martalékául odadobni pitiáner lopás-sztoriját, hogy hogyan vált rendőrnemzetéből patkánnyá! Cserébe élhet... Lesütött szemmel... Gerinctelenül: ha tartja a száját!

*

Ezerszer elolvastam a kleptomániásokról szóló internetes rizsákat is, próbáltam magam beilleszteni valahová, de nem találtam rést sehol. Nem tudtam egyéniségemet azonosítani, így két fröccs között igazságérzetemet sokszor elvesztettem, ha lelkiismeretem ismét vajúdni kezdett. Nehéz volt megszokni, hogy galyament rendőrnemzetem állásom miatt családom állandó gyűlölködő pillantásainak keresztüzében égtem.

– Nem így akartam! – csattantam fel dühösen, ha már nem bírtam elviselni szótlanságukat.

– A köznek tartozó kötelességedet adtad fel, János! – sivította felém feleségem. – Én az óvodában vezetői állást töltök be, miközben férjem egy gagyi lopásban gyanúsított... Sőt, tettes! Ki fogja letisztítani a családon esett foltot? Mit mondunk majd a gyerekeknek, ha apjukat egyszer elítélik, utána meg sajnálni is kezdik tette miatt!? Egyáltalán mire hivatkozhat az, aki a bűnt üldözte, és erkölcsi tartását elolvastotta néhány tábla csokoládé, meg pár üveg parfüm?

Lehetetlen volt lecsitítani asszonykám, egyetlen próbáltam neki sokadszorra kifogásokat keresni, de rendületlenül tovább folytatta:

– Egy bűnözőre terheltek rá az általad elkövetett vétket. Ez nem is zavart? Legalább részegséggel magyarázhatnád eltitkolt, pszichésen elfojtott kleptomániádat. Aki a bűnnel szembeni harcot választotta élete értelmének, hogyan érezhet kísértést arra, hogy brahiból...! – Állandóan pörgött a nyelve: – A lelkiismeret szerepe sohasem lehet másodlagos. – folytatta tovább, rendületlenül...

Ha egy büntetőeljárásban fontosabb a nyomozó karrierje, mint a való igazság kiderítése, ott már a jogot kozmetikázzák. Próbáltam visszagondolni az általam irányított büntetőügyekre és hamar rájöttem, szorongó indulataim kényszerítették rá, hogy górcső alá vegyem elbaltázott karrieremet.

Rutinszerűen elkezdtem visszamenőleg osztályozni a büntetőeljárásokat, amiket rám osztottak. Valójában mindig is lefitymált ügyekkel „tüntettek” ki. Az elvárásoknak megfelelően

lelkiismeretesen lihegtem utánuk, mégis az engem cukkoló kollegák megvető pillantásai között kellett felvennem a fegyveres erők napján azt a csekélyke jutalmat.

Igazságérzetem romjain a megalkuváson kívül nem termett semmi, és ha szakmai hozzáértésemet kezdtem a yardnál bizonygatni – feljebbvalóim fölényes vigyorral átnéztek rajtam. Fokozatosan kezdtem érezni, hogy érzelmi rálátásaim egyre jobban elhomályosulnak...

Tapogatództam az egyre sűrűsödő sötétben, és éjszakánként zsibbadt álmaimban próbáltam megtalálni annak az átkozott igazságnak a zsinórmértékét. Állandóan azt kerestem, de... Nem jöttem rá, hogy valójában az önbecsülésem hiánya éget belülről.

Éjszaka álmaimban egy Csontváry-festmény romvárosának visszhangzó kazamataiban botorkáltam és azokat a gyanúsítottakat kerestem, akiket manipulált büntetőeljárásokkal, megrendelésre próbáltam elítéltetni. A romok mélybíbor virágai paragrafus-hínárokból álltak és mind megpróbáltak rámtekeredni.

Érzelmi rálátásaim máskor foszforeszkáló rácsok között lebegtek, ha kétségeimet nem tudtam tovább alkohollal lefojtani. Néha Raszkolnyikov belső vajúdásai kísértettek, hiszen annyiszor átlapoztam a „Bűn és bűnhődés”-ben megírt gondolatait, még mielőtt elszántam volna magam a tette.

Volt valami varázsa annak, amikor a betörések után bizsergető izgalommal megpakoltam a táskámat. Ott a Gólya ABC-ben is: megteszed, és nem buksz le, mint pácienseid,... Akiket százalmas pancsernek hittél évtizedeken át, amikor végül a kihallgatásokon a bizonyítékok súlya alatt kinyögték, hogy vétkeztek.

Van valami megfoghatatlan abban, hogy látni akartam a tízparancsolat egyik pontjának meghasadását és a felismerés.... Elszúrtam...!

Amikor bevittek a katonai ügyészségre kihallgatásra, akkor már valóban a bűn és bűnhődés groteszk kalodájában vergődő szerencsétlen pancsernek éreztem magam...

– Most ők vannak a túloldalon János, és nem te! És a bizonyíték nem tud elolvadni a székentől a táskában... – hasított belém a felismerés kegyetlenül.

– Péntekhy János, nézz a tükörbe! Ugyan melyik zsaru bajtársad emel melletted szót? Valóban eddig süllyedtél?

R. KOVÁCS LÁSZLÓ